

Kamp Holland legt de compound bloot

DOOR COROMANDEL BROMBACHER

Geert Lageveen en Leopold Witte van theatergroep Orkater wilden wel eens weten hoe het eraan toe gaat in Kamp Holland, de Nederlandse legerbasis in Afghanistan. Ze mochten er twee weken heen en maakten een voorstelling op basis van hun ervaringen. Het resultaat is Kamp Holland: subliem muziektheater dat onze jongens en meiden van vlees en bloed maakt en van de oorlog een surrealistisch monster. Orkater legt vooral het leven in de compound (het legerkamp) bloot, en laat aan de hand van praktijkvoorbeelden zien hoe politieke discussies doorwerken op het leven van de gewone soldaat. Bijvoorbeeld als je wilt vuren, maar je mag niet van 'Den Haag'. Maar bovenal maken de acteurs hun publiek deelgenoot van de verwondering over de tegenstrijdigheden die oorlog oproept. Ze doen dat niet alleen door het leven in Kamp Holland na te spelen, maar vooral ook door te verklaren wat dat leven inhoudt: Ver van huis zijn, in een vreemd land waar je je inzet voor de wederopbouw, maar waar tegelijkertijd ook iedereen je vijand kan zijn. Door middel van de vertolking op het toneel, wordt dat leven veel meer voelbaar dan via welk ander medium dan ook. Veel decorstukken heeft Orkater niet nodig. Op het toneel staan zestien jongens en meiden in wit legerondergoed en op legerkisten. Dat ondergoed maakt de jonge acteurs kwetsbaar; wit is de kleur van de vrede en in je ondergoed ga je niet bepaald vechten. Want ja, het is dan ook een vredesmissie, ook al wordt van ze verlangd dat ze inzetbaar zijn voor het gevecht. Verder zien we een rockband en een barak. Woorden en licht doen de rest. Meer heeft Orkater ook niet nodig, beelden van Afghanistan hebben we allemaal op ons netvlies. Je hoeft ze alleen maar

op te roepen.

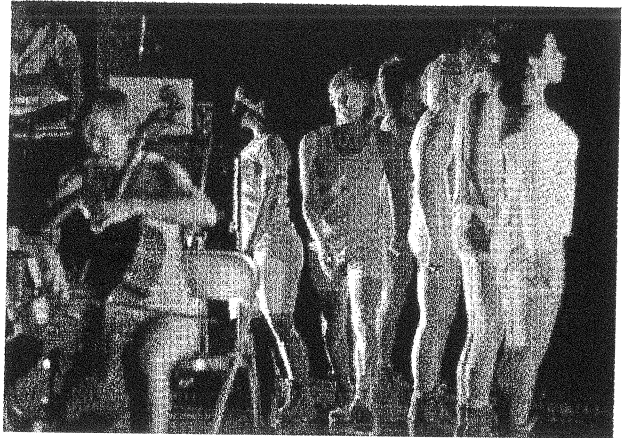
We volgen de jonge militairen tijdens hun gevechtstraining en opbouwwerk- oefeningen. Maar ze mogen niet naar buiten om die vaardigheden ook werkelijk toe te passen. Verveling is alom, de wens om naar buiten te gaan groeit. Tegelijkertijd heerst ook de vrees dat er dadelijk echt iets gebeurt.

Die omslag komt dan ook als de soldaten daadwerkelijk op patrouille gaan. Vanaf dat moment is de spanning in de zaal om te snijden. Het is muisstil, maar je weet dat er elk moment iets zou kunnen gebeuren. De indrukwekkende en aangrijpende scène die dan volgt en zich deels afspeelt in een bushmaster roept herinneringen op aan *Apocalypse Now*, die dramatische oorlogsfilm met Martin Sheen. De spanning is om te snijden.

Door middel van rake teksten en wrange humor leren we van de beslissingen die de soldaten moeten maken, hoe ze hun ego uitschakelen en hoe ze zich inleven in een cultuur terwijl ze als jongelingen verder nog niets van de wereld hebben gezien. Het knappe van het spel is dat de acteurs aan de buitenkant stuk voor stuk in hun emotie afgevlakt zijn, zoals van een militair verwacht wordt. Maar dat ze je toch weten te grijpen, door hun collectieve optreden en af en toe door kleine individuele uitbarstingen.

Je kunt je voorstellen dat je als groep een eigen taal gaat maken. Via een ludieke monoloog krijgen we daar een demonstratie van met woorden als LVT (leuk voor thuis), of Butsmuts (helm) en Helapidaka (helaas pindakaas). Het zijn intermezzo's die lucht geven aan de grotere boodschap: oorlog is waanzin.

Kamp Holland, door Orkater, gezien: 5 nov, Toneelschuur Haarlem, tournee t/m 1 feb., www.orkater.nl

De kantoorhumor op Kamp Holland

DOOR JORIS POLMAN

AMSTERDAM – NUKUBU, KUT, AMOLAPA, RUBU en SPOZALO. Voor het merendeel onbegrijpelijke woorden, maar niet voor de gemiddelde Nederlandse militair in Uruzgan. Ze betekenen respectievelijk Nutteloze Kutburger, Kwalitatief Uitermate Teleurstellend, A-motorische Lantaarnpaal, Rukbunker (ook wel slaapzak) en Spontane Zaadlozing.

Deze afkortingen komen ook voor in het muziektheaterstuk *Kamp Holland* van theatergezelschap Orkater dat gisteren in première is gegaan. Geert Lageveen en Leopold Witte, schrijvers van het stuk, bivakkeerden begin mei tien dagen in Kamp Holland om onderzoek te doen naar het soldatenle-

FOTO: BEN VAN DUIN

ven. „De uitdrukkingen hebben we zelf gehoord”, zegt Lageveen.

Een Defensie-woordvoerder zegt dat het onder soldaten de gewoonte is om in afkortingen te praten: „Dat is duidelijk en efficiënt.” Volgens Lageveen is er ook iets anders aan de hand. „Het komt ook voort uit het depersonaliseren van je werkzaamheden. Zo zeg je niet dat een vijand is doodgeschoten in een gevecht, maar heb je 'opposing forces irrelevant gemaakt tijdens een tic'. Tic staat voor troops in contact.”

Soldaten zien 'de hypocriete kant' van deze gewoonte in, zegt Lageveen, en gebruiken daarom grappige afkortingen. „Als een soort kantoorhumor om hun werkzaamheden te relativieren.”

